

SININE VAIRIES

Toimetuse kvartett

Tegev.: A. Neumanskraft,
A. Otti, V. Voore, J. Aro

Kaan ja karikatuurid

Toetajaliige: R. Tiitus

Fotod

Tegev.: P. Karmet, A. Otti

Klõised

Toetajaliige: A. Raba

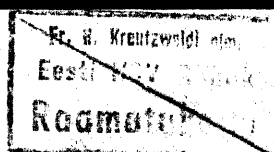
Trükk

O.-ü. Mattieseni trükikoda
toet. l. R. Mölder'i juhtimisel

Väljaandja

Tegev- ja toet.-liikmete kogu:
Tartu Meeslaulu Selts

11. OKTOOBER 1936

AR EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOGU 3

125267

Ar 936
sinne

S A A T E K S

*Eluratas veereb — inimese eluea kestel luuakse palju, hulk jääb tege-
mata ja veel enam tehtust unustatakse.*

*Et ei kaoks unustuse hõlma kõik tehtu ja kavatsetu, et värskendada
ja uuendada mälestusi Tartu Meeslaulu Seltsi elust ja tegevuse radadelt
— selleks tahab kaasa aidata käesoleva numbriga oma ilmumist alates
„SININE VARES“, sest:*

*„SINISE VARESE“ püüe on anda ülevaadet kõigist T. M. S. mitmekesis-
test eluavaldustest,*

*„SININE VARES“ tahab anda vaba ning teadlikku väljendust seltsi
liikmeskonna mõtteile ja soovidele,*

*„SININE VARES“ kajastab kõverpeeglist vaadatuna sõnas ja pildis seltsi
tegevust ja tulevikukavatsusi,*

*„SINIST VAREST“ ei tsenseerita revisjonikomisjoni ega seltsi esinduse
poolt, seepärast haarab ta kõike, mis tõeliselt puudutab seltsi elu
arengut, kõike nähtut ja nägematut, kõike kontrollitud ja kontrolli-
matut, kõike, mis olnud ja ei ole olnud,*

*„SININE VARES“ tahab pakkuda mõnusat vahelugemist maises igapäev-
suses rabelevale kodanikule ja anda raskes eluvõitluses askeldavale
vingusnäolisele lauluvennale nagu avarale muigele kiskuvat kirjandust,*

*„SININE VARES“ tutvustab kõikide elunähtustega — eeskätt muusikaga,
eriti laulu riivavate küsimustega, selgitab ilmavaatelisi küsimusi, maa-
ilma saatust ning olukordi, annab nõu lauljate eluviisi ja kõrisõlme
liigitamise küsimusis.*

„SINISE VARESE“ ümber on senini koondunud 231 kaastöölist, kes juba enne „Sinise Varese“ ilmumist organiseerunud 4 rühmitusse ja nimelt: tegev-, toetaja-, sõprus- ja aukaastöölised. Et aga ükski ülalnimetatuid „Sinisele Varesele“ kaastööd ei tee — siis annab see tunnistust, et „Sinine Vares“ on kõige lähemas ühenduses T. M. S-i ja lugejaskonnaga, mispärast „Sinisel Varesele“ on võimalik anda kõige täielikumad ja värskemad informatsiooni T. M. S-i elust ja tegevusest, rühmituste ja liikmeskonna harrastustest jne.

Tänades kaastöölisi nende senise lahke passiivsuse ja lugejaid loodetava huvi ja sõbralikkuse eest, tähendagem lõpuks, et „SININE VARES“ ikka ja alati püüab süvendada seltsiliikmete omavahelist lauluvennalikkust läbikäimist, ja lootes, et siinkohal must valgele naelutatud ka meie järelevatavatele laulujüngritele kujuneb õpetlikuks ja mõnusaks vahelugemiseks, — soovib käesolevaga ajakirja lugejaskonnale pikka meelt ja kõike hääd

Sinine Vares

Tervitades „Sinise Varese“ kui ajakirja ilmumist, tahaks soovida, et kord algatatud ettevõtte ei hääbuks iial, ja et „Sinine Vares“ saaks südamelähedaseks igale seltsiliikmele.

Olgu „Sinine Vares“ julgustajaks ja virgutajaks lauluradade talamisel, olgu ta oma sõbraliku nokakoputamise ja tähelepanujuhtijaks meie hääde ja halbade külgedele, muutugu ta üheks tugevaks lülks ahelas, mis seob meie liikmeskonda ühiseks, kõrguste poole rühki vaks pereks!

Tartus,
11. okt. 1936 a.

Jaan Sutt
T. M. S. esimees.

Siin ta on — meie esimees.

„Sinisest Varese“ Tartu Meeslaulu Seltsini

„Sinisest Varese“ — Tartu Meeslaulu Seltsini ei ole mingi paralleelide tõmbamine kahe ühiseid sihte taotleva organisatsiooni vahel, vaid tükike meeslaulu edenemise ajalugu Tartus, ja ühe organisatsiooni arenemise teed. See on näide ühest neist tuhandest eluavaldusist, mille käiku ei kiirenda ei revolutsioonid ega sõjad, vaid on rahva järkjärguline vaimu küpsemise ja aja nõuete toodang, — on näide sellest, kuidas välisilma koguni tundmatust ja väikesest ettevõttest on paarikümne aasta vältel võrsunud võimas ja üldtunnustatud selts.

See oli maailmasõja algpäevil, 1914. a., mil „Vanemuise“ näitelava kooriliikmetest vähemate sündmuste puhul (sünnipäevad, matused jne.) esinemiseks moodustasime meeskoori; alul küll ainult üksikute parematest lauljatest koosneva meeskvarteti. Lühikese ajaga kujunes sellest juba kahekordne kvartett, kuna kvartetti tuli ka väljastpoolt „Vanemuise“ koori üksikuid lauluharrastajaid. Ävanesid juba võimalused esinemiseks suurematel ja tähtsamatel sündmustel. Kuna kvartett kiiresti omandas seltskonnas laialdase poolehoidu ja huvi — tiivustas see meid aina innukamaks edasitöötamiseks. Seltskonnas nimetati seda meeslauljate kogu „Vanemuise“

meeskvartetiks ehk meeskooriks, — oma vahel nimetasime meeskoori „Siniseks Vareseks“ (laulumängus „Nurgaste nutikad naised“ laulupeokooride seas esineva koori järgi).

„Sinise Varese“ suurimateks tegevusaastateks olid 1919 ja 1920, mil isegi kontsertidel esinime heade tagajärgedega. Selleks ajaks oli „Sinisest Varese“ kujunenud väljastpoolt „Vanemuise“ tegelaskonda juurde tulnutega päris korralik meeskoor. 1920. aastal korraldas „Vanemuise“ teater igal reedel segakavaga õhtu, mis sugustel õhtutel muusikalise osa edukalt täitis „Sinine Vares“, kandes ette päris tüsedaid ja kunstilisi koorilaule. Elavalt on mees üks esinemine Saksa teatris (praegu Draamateater), kus kandsime ette Grieg'i „Uus isamaa“, mil ettekande lõppedes tookordne teatriarvustaja Hunnius küsis, — kui palju neid lauljaid on, — ja vastuseks sai, et nii umbes 30—40, sest osa lauljaist laulis kaasa näiteseinte tagant, kuna orkestri laval olles polnud lavale võimalik kõiki lauljaid mahutada. Peale eelnimetatud laulu olid tüsedamateks kooripaladeks Rubinstein; „Ratsanik“, Genetz'i „Ärka Eesti“ j. t.

Esinesime kooriga ka väljastpoolt Tartut — nii Hellenurmes, Pukas, Vahil, kuhu kontsert-

reisid toimusid Vanemuise muusika osakonna ettevõttel, samuti kaunistasime lauluga „Vanemuise“ alakontserte. Sõjapäevil tihti laulsime haavatutele haigemajas; isegi oleme kord esinenud lauludega närvihaiglas. Vabariigi aasta-

päevade aktused ei möödunud kunagi ilma „Sinise Vares“ osavõtuta — mõnel korral tuli isegi mitmel pool esineda.

Tasu esinemiste eest meie kunagi ei võtnud (mäletan ainult üht juhtu, kus saime honorariks 250 rbl., mille ka ühises lauas realiseerisime).

Koori koosseisust mäletan R. Jõks'i, O. Lipp'u, E. Laanenbek'i, J. Haugas't, A. Vismann'i (Viisimaad), K. Pikat'it, K. Uibo't, V. Kurg'e, K. Põlde't, A. Vaino't, E. Martinson'i ja Chr. Kallast.

„Sinises Vareses“ armastati distsipliini ja tööd tehti tõsiselt ja innuga. Alatine kooskäimine ja harjutamine äratas mõtte ellu kutsuda suuremat kogu meeslauljaid, et tegevat meeskoori luua, kes tõsisele lauluharrastusele asuks; eriti andsid selleks hoogu organiseeritud väliskooride kontserdid Tartus.

Olles kindel, et asutatud meeskoor on suuteline tulevikus pakkuma väärtuslikku ja kultiveeritud Eesti meeslaulu ja samuti olles julgustatud „Sinise Vares'e meeskoori tõsisest tahtest meeslaulu edendamiseks — kutsusin 11. oktoobriks 1923 „Vanemuisesse“ kokku „Sinise Vares“ meeskoori, kus tegime otsuseks asutada sellest päevast alates Tartusse Meeslaulu Seltsi.

Juhan Simm.

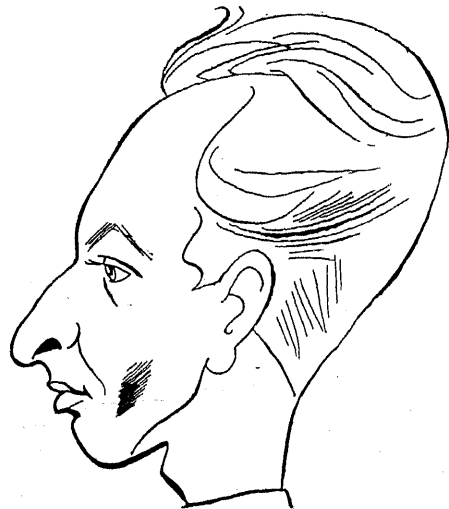
* Sinine Vares * kui niisugune

Käesoleva kirjutise sihiks on anda väikene ülevaade sellest mida näeb ette pealkiri, käsitleda teemi igakülgset ja võrdlemisi selgelt, et ei tekiks kellelgi kaksipidi-mõtlemist või arusaamatust; ning kui mõnel peaks tõesti leiduma ütlemist, — siis tehku ta seda aegsasti ja olgu pärast vaht.

„Sinise vares“ tekkelugu on jälgitav kauge minevikku, seda küll peamiselt sõnalise vanavara abil, kuna dokumentaalseid ürikuid leidub üpris kasinalt, polnud ju tollal kombeks seada ametisse arhivaare, kes praegusel ajal nii kohusetruult suhtuvad oma ülesannetesse ja kohustustesse.

Nii siis asja kui niisuguse juure.

Teadagi on mainitud vares lind, pealegi, nagu nähtub nimest, sinine lind.

Enam kirjutab kui laulab.

Ta kuulub siniraaglaste sekka ja pole vares, seega ka mitte laululind. Ometigi saab, sellele vaatamata, enam-vähem igast varesse individist otstarbeka hääleseade abil kujundada võrdlemisi tarvitatamiskõlbuline laulev eksemplar.

Kehakatteks tarvitab sinine vares värvilisi sulgi ja ei ehi end võõrastega, näidates seega oma tagasihoidlikkust. Elab ühiskondadena, millest kooselu nimetatakse perekonnaeluks, igal üksikul omapead tegutseval varesel on oma nn. hooldaja, kes võimaluste piirides jälgib oma hoolealuse toiminguid.

Sinise varesse algkoduks peetakse „Vanemuise“ kapitagust. Säält on ta jõudsalt, omades hää lennuvõime, levinud üle kogu Tartu. Aeg-ajalt koguvad varesed parvedesse, et ette võtta lühemaid ja pikemaid retki ka väljaspoole kodupiire, ning on suutelised püsima võõrsil pikemat aega.

Jääks soovida, et see haruldane haudelind võetaks meie seltskonna poolt erilise hoole ja kaitse alla.

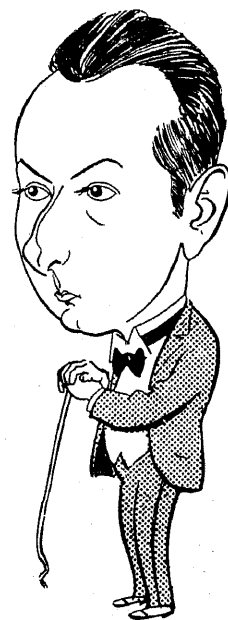
Laulu-Toomas.

Meeskoori repertuaarist

Tihti on laulumestelt kuulda nurinat, et nendel pole omavahel kokku tules või koos viibides küllalt kergeid ja kohaseid laule, mis sobiksid koosolemise põhjusega: sünnipäev, juubel, laulatus j. n. e. Mehed on kokku tulnud, kuid laulda pole midagi, sest need laulud, mida juhataja proovidel õpetab kontserdiksi, on liig rasked ja „kunstipärased“ ega saa neid igalpool laulda. Tõsi ta on, kontsertide kavades ei leidu kuigipalju säärast materjali, mis sobiks laulda eelnimetatud puhkudel. Kuid siit võib tekkida küsimus, kas siis ongi neid kontserte tarvis nii raskepärasteks teha, suurt vaeva näha säärase laulude kätteõppimisega, millest tavaline publik ühekordse kuulamise juures arugi ei saa, kuna neid laule pärast omegi ei laulda, ära unustatakse ja järelikult terve õppimise vaev asjata on. Omavahel olles tuleb ikka võtta neid vanu lihtsaid laule, mis sobivad ja igapäevaste hõlpsasti lauldavad ning arusaadavad. On seegi tõsi, et meie laulumehed pole

kunstnikud, kes endid pühendanud täiesti laulmisele, vaid igapäevased inimesed, kes oma töö kõrval tulevad kokku paaritunnilise meelelahutuse leidmiseks — milleks siis peavad nad õppima ja laulma seda, mis on raske ja võõras.

Neid küsimusi esitades tean juba ette, et ükski laulumees ei poolda seda täiesti, kuna meie meeslaulu kunstiline tase on viimastel aastatel jõudnud kõrguseni, kus igal lauljal juba kunstimeel ja maitse enam ei rahuldu labase „Liedertafeli“ laulukesega, vaid hin-

Tema ise —
meie maestro

Rakveres leiti neil päevil võrdlemisi kulunud

meesterahva süda

Kätte võib saada vaevatasu eest Südamevalu t. 77a.
Sealsamas müüa
vana kummut, triikraud ning paar taktikeppi.

natakse tõsist muusikat ikka enam ja enam. Nõue lihtsate laulude järele on tulnud praktilisest tarvidusest tingituna ja sellel on õigus, kes ütleb et meil niisuguseid algupäraseid laule on vähe. Kõik „Heledad tähed“, „Õhtu ehad“, „Töötused“, „Jahiretked“ ja muud rännakud on enamasti pärit võõrsilt — Saksa maalt ärkamise ajal sisse toodud. Meie oma literatuur, mida sääraseil puhkudel tarvita- takse, on ka suuremalt osalt ärkamisaegne varandus, loodud saksa eeskujude järele, sa- gedasti niivõrd sarnaselt, et ei saa millegagi eraldada ühte teisest. Uuemaids meeskoori laule Eesti autoreilt aga tarvitada on raske, kuna neis on raskusi — kas dissoneeriva harmoonia, kontrapunktilise ehituse või rütmilise mitmekesisuse näol. Tõsiolu on, et kontrapunktiline arendus, millele Eesti uuem muusika tugineb, on sünnipäeva- ja juubeli- laulude suurim vaenlane — kas seepärast, et lauldakse juhatajata (täh. rütmilise kindluse- ta), või on lihtsalt kartus, et ega nende lauludega hakkama saada.

Igal juhul on laulumeesedel õigus, kui nad kurdavad meie algupärase seltskondliku laulu repertuaari puuduse üle. Siin peaksid meie heliloojad, kes tegelevad koorilaulude loomi- sega, asja võtma tõsiselt ja püüdma anda tänu-likule lauljale ka seda kõige lihtsamat, kus pole tarvis end eriliselt pingutada, et õiget tooni tabada või rütmilist kindlust kätte saada. Kuulutati küll välja hümnitaoliste ja seltskondlikkude laulude võistlus, kuid selle tagajärg osutus väheütleavaks, kuna paljud nimekamad heliloojad ei võtnud sel- lest üldse osa. Teiselt poolt aga peaksid lauljad mehed asja võtma ka natuke tõsise- malt ja mitte igat labast saksa laulukest laulma, kuna needki algupärandid, mis meil selleks olemas, kõik veel sugugi pole „ära leierdatud“. Hädakorral aitab ka Soome lauluvara meid — on ikkagi lähedasem kui Saksa oma!

Viimasel ajal kipub kasinaks jääma ka algupärase kontsert-laulude tagavara. Meie nooremad heliloojad meisterdavad küll ter- veid virnu koorilaulu, aga nende seas on palju väheütleavaid ja sisutuid. Kui võrrelda meie meeskooride kontsert-repertuaari Soome

või Ungari omaga, siis alles näeme, kui vähe meil on tõsiseid kunstiteoseid sel alal. Soom- laste Sibelius, Kuula, Palmgren ja rida uue- maid, ungarlaste Kodaly ja Bartok — kui palju on neilt meistreilt kõrgekultuurilisi meeskoori-laule.

Meil on andnud häid laule Läte, M. Her- mann, Tobias, Kapp, Törnpu, Saar ja Simm, kuid nooremail heliloojail on ainult mõni üksik laul, mis küünib nende meistrite tase- meni. Muidugi on siin osalt süüdi ka loo- mingu tasuvus, mis meie oludes tõesti väga väikene, kuid heliloojad peaksid suhtuma asjasse siiski suurema armastusega, sest laulu- mehed võtavad alati kahel käel vastu kõik väärtusliku ja kannavad selle rahva sekka. Iga arenenud meeskoor tahab anda aastas paar kontserti, tahab pakkuda publikule uut ja ilusat, tahab viia meie laulukultuuri, mis kahtlemata on jõudnud teatud kõrguseni, ikka edasi, kuid algupärane repertuaar on kokku kuivamas!

Viimasel ajal on nagu iseenesest mõiste- tavaks saanud nõue, et koori á capella kont- sert koosneks Eesti loomingu- st. Ma ei eita, et see on parim abinõu tutvustada meie heliloojaid rahvale, kuid ärgem katsugem sellest hoida kramplikult kinni. Ei ole mingi patt, kui tutvustame kuulajaile ka teiste rah- vaste väärtusi. Sellega õpime iseendid hin- dama erapooletult, anname oma laulu- kultuurile mitmekesisuse ja painduvuse. Sest muusika ja laul on kõigepealt kunst ja alles siis rahvapärane.

E. Tubin.

Pleekind ja luitund valgeid mütse ja veste

puhastabi ja värvili

suure eduga.

K.-m. PIGIMÜTS & Co.

*Tartu Meeslaulu Selts aastapäeva kontserdi puhul 16. nov 1936. a. „Vanemuises“
keskel koorijuht E. Tubin. häälesaadja A. Niitof (vasakul)
koori asutoja – auliige ja esimene koorijuht Juhan
Simm (paremal)*

J. M. S. juhatus ja revisjoni komisjon 1935. a.

*seisavad (vasakult): E. Tendre, E. Sillamaa, A. Otti, A. Vuhka,
J. Tõlp, Chr. Kallas
istuvad; E. Einasto, M. Alaots, J. Sutt, E. Tubin, K. Veiden-
baum, J. Äro*

Aastapäeva koos-
viibimine 11. okt. 1935.
Sinimandriks

Põltsamaal

Too oli 10. juuni hommikul 1934. aastal, mil 2 „luksus“ veoautod ja omnibuss saabusid suure kiirusega väikelinna Põltsamaale, et osa võtta kohalikust laulupäevast. Mäletavasti oli viimane mootorsõiduk, kui ka temas aset võtnud inividid väljasõidu eel Tartus naljategemise objektideks, kuid pärastpoole kujunes omnibuss hädavarviliikuks punaseristi haiglaks paljudele neile, kes liig vastuvõtlikud merehaigusele.

Kohale jõudes selgus, et laulupäeva kava oli püütud täita mujaltsõitnud kooride vaevamisega. Selleks komandeeriti neid, — loomulikult ka meid — ühelt harjutuselt teisele, teiselt esinemiselt kolmandale, kuna kohalikud koorid leppisid arvustaja ja muidupeolise osaga. Kombekohaselt pidime kõikjal esinema lipuga. Teadagi liigub lipp vaid kandjate kaasabil, kes peavad alati piinlikult silmaspidama igasuguseid kombeid ja traditsioone.

Et lipukandjad, lauluvennad Teiman, Tiikman ja Kansvei, olid unustanud varem kõike tarvilikku meeletuletamast, mindi nüüd hädasunnil

koolimaja munakoortega kaunistatud õuele tasa tegema seda, mida „Jüts jättis õppimata“. Nende vaev ei jäänud kroonimata. Koorile osutati rongkäigus hiigla tähelpanu, ja seda peamiselt kooriliikmeilt kaasavõetud daamide poolt.

Õnnestunud esinemist pühitseti kollase saia söömisega lauluplatsi tagumistes sfäärides, kust said alguse nii mõnedki sõbralikud suhtumised kohalikkude iludustega.

Viimasest asjaolust oli ka tingitud sõidujuhi Äro karune tuju, $\frac{1}{4}$ tunniline ootamine, molduuris kojusõidu laulud („mu süda mul kerkib ja ke-he-he-eeb,“ j. t.) ning arvatavasti ka kulduri otsimine Tartu Suureturu platsil.

Koor Põltsamaale jõudmisel

Kitsamas ringis kaduma läinud poolpaari

meesterahva kalosse

Ausat leidjat palutakse vähese tasu eest ära tuua T.M.S. asjaajajale.

LALUL

pühendatud loteriile
kui sellisele

Oh loterii, oh loterii,
sa palju kära tegid, nii
rohkelt sõnu sinust tehti
ja higi valati ning vaeva nähti.

Ju nädal enne sinu algust,
kui mõte su't näind vaevalt valgust,
suur askeldus oli Taara linnas —
— vaat lauluvend siis pakke vinnas.

Liikvele pandi korjandusleht
ning annetajat varitses hädaoht:
— leht täitus virgalt, ja kohe
ähvardas paljuid pankroti-lohe.

Kui küllaldaselt tehtud kära
ja korraldajad väsind ära,
siis otsustati veidi puhata
ja saadud asjad rahval' ära jagada
teatri-saalis reede õhtul.

Ju neljapäeval märgata oli,
et üks kui teine pakiga tuli
ja „Vanemuisesse“ siirdus,
kus Äro, meie asjaajaja virk,
kes üldse terane nagu nirk,
asjade vastuvõtuga piirdus,
ning hiljem kasseeris ka raha
— raha pole ju kunagi paha.
Sääl üleval toas, te teate küll,
oli värki ja trääni maailmatu hunnik:
kakao pakk, suur pesu-lännik
ja kõrvits ümarik nagu null.

Siis edasi kõhukas veinipudel
albumi kõrval kui kunsti-mudel,
siin lapsepesu, kohvitass,
sääl lebab kena mängukass,
ning koogivorm ja juuksenõel,
ja seebitükk ning tihe sõel.
Ei jõudnud kõike haarata silm —
— kõik oli kui segipaisat maailm.

Ja pärast hilisel õhtutunnil,
selle tähtsa päeva sunnil,
neli lauluvenda ühel nõul
end värskendasid tehee jõul.
Et jäädvustada see moment
ning püstitada monument,
siis otsustati foto teha,
et kõigil pärast oleks näha
kuis loterii on rajatud —
— vaid neli meest seks vajatud.
Seda pilti ma küll pole näind,
võib olla on ta kaotsi läind.

Kuid loterii päris möll,
see algas reede hommikul
kui lauluvendi kokku vooris
— nad laulavad ju ühes kooris.

Alul oli päris mure, — sea ja sea
ja ometigi sa ei tea
kus panna esemete virn:
see tort, too saabas, piimakirn.

Ent „Vanemuine“ lahkelt naeratas,
paar postamenti välja nihutas,
üks tool ja mõni laud veel saadi
— ning tehti asjade paraadi:
Lauluvend Freibach vaase seadis,
esemete rohkust kõvasti neadis.
Tiikman ja Jäeger töö hoos
torkisid nõelttega ühes koos
auke näokreemi tuubile,
kleepisid numbreid kinga nõobile.
Pr. Veidenbaum mütse sorteeris,
pr. Otti numbreid otsis, närveeris —
sest kirjas oli lapsejakk,
ent numbri järgi koogi-kakk.
Voore ülevalt hõikas: „Kohviserviis!“
prl. Kutti pani kirja nr. 205,
pr. Tiikmann usinalt keeras loose
pr. Neumanskraft säadis viksitoose.

Ka esimees end veidi ilmutas,
ja naeratades silma pilgutatas,
kui nägi, et Uibo kõks ja kõks
nööpnõelte järele linna läks.

Siis koorem Vanemuise ette sõitis
ja kõikide tähelepanu võitis —
— see oli Veidenbaumi mõisa aed,
mis sisaldas õunte ja sibula praed.

Kui lõpuks õhtutund kätte tuli,
näis nii, et valmis kõik oli,
vaid mõned üksikud asju hindasid
ja agaralt Evald Kinki ründasid.
„Üks kohvikann — kroon kakskümmendkaks!
Nael seepi, paar kindaid, valge naps!
Siin kaktus — olgu kolmkümmendneli!
Ei, ei! Paneme 60, armas veli!“
Ja Neumanskraft kirjutusmasinal klõbistas
seejuures loterii õunu krõbistas:
oh kurat, ju varsti kaheksa kell!
ühleksakümmendüheksa 1. 0. 0.!

V-e

MINU LAULUAASTA

1935./1936.

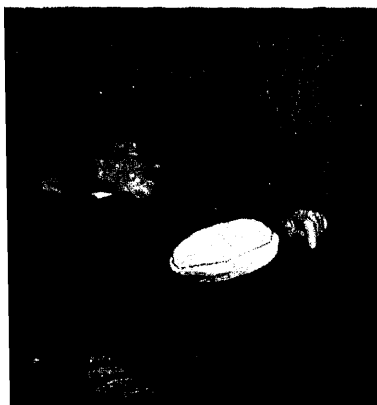
Rakvere lossi varemetel

Paksukesed vagunis

Rakvere Vallimäel

„Esa“ puhkamas

„Noh, kunas algame?“, „Ei tea, kas hakkab varsti pihta!“, „Ajage mehed juba kokku!“ jne. jne. kuulud lauluvendadelt 1935 a. augustis nii tänaval, kohvikus, seltskonnas . . . Alul, olles veel uimane vihmase suve tagajärjel, ei saanud aru millest õieti jutt, siis, asjasse süvenedes, forkas äkki pähe, et — õige jah — sügisesed lauluharjutused, kuna nad siis algavad?

Salakesi küsijaist ja kurjustajaist eemaldudes võtsin taskust siniste kaantega raamatukese ning leidsingi leheküljel 10, et seltsi aruandeaasta algab 1. septembril. Endamisi mõtlesin: mis on mul asja aruandega, mida vaid huvitab lauluharjutuste algus. Sorisin edasi. Leheküljel 33 on märgitud, et hooaeg avatakse 1. septembril. No jah, hooaeg küll, aga lauluharjutused? Kui septembris alles hakkad hoogu võtma, mis saab siis aastapäevakontserdist?

Nii kihelesingi augustikuu viimaste päevadeni, mil kord koju tulles, ulatas naine mulle kaardi, öeldes: „Juba algab jälle!“

Tohoh tont, mõtlen, mis on „juba jälle?“. Kaarti lugedes selgus, et juhatus teatab hooaja (jälle hooaeg!) algusest 4. septembril, mida siis ka pühitsetakse lauluharjutusega (ometigi ka lauluharjutus!) V algkoolis täpsalt kell 8 õhtul. Nüüd selgus mulle otsekohe naise etteheitev toon, et „juba jälle“, oli ju möödunud aasta lauluharjutusist selliseid, mis kestsid seni kui päike oli Ameerikas ära käinud ja töusis Rápina poolt.

Tundsin end nagu süüdlasena, et see lauluharjutus algab nii äkki, kodukorra kohaselt peaks ikka aega antama hoo võtmiseks, nüüd aga, nagu issanda väik, korraga algab hooaeg ja lauluharjutus.

Lisaks sellele tuli meelde hääleseadja Niitoffi soojad soovitusused: kuristamised glütseriiniga, eukaliptus-puude sissevõtmine ja ondulerimine (ega mina tea, nii ta ütles). Kõik see muidugi tegemata! Mõtlesin veel päästa, mis annab ning kukkusin numbreid lugema, nagu seda käskis teha diktsioonijuht Ader. Kuuekümnenni sain välja, edasi läks segi. Loobusin ka sellest.

Nii jõudiski kätte ondulerimata ja kuristamata 4. septembri õhtu. Hää! nagu veidi kurgus, ent tuju hää vajasin koolimaja poole. Hädavaevalt jõudnud riietehoiuruumi, (see meil ka kantseleiks) kargab mulle kallale asjaajaja, et „nüüd oled sa mul käes!“ ja hakkab laduma, mis mul kõik maksmata: poolakate vastuvõtu repart, noodid, väljasõit, hääleseade, liikmemaks (Tohoh! — kokku nii umbkaudselt 15 krooni. Keeletult kükitasin lähemale istekohale. Samas märkasin, et selliseid asjaajaja keeletuid ohvreid kõik kohad täis ja asjaajaja ise — polnud tal aega rahagi vastu võtta — igale sissetulijale „ahah, käes!“ — ning jälle üks keeletu kükitaja.

Enne ei toibutudki, kui koorivana Vuhka kamandas mehed saali laulma. Alles siin oli aega ümber vaadata ja vanu laulusõpru kaeda, sekka aga kostis teisest toast: ahah, käes! Siis algas esimees Sutt tervitusega, ja nagu kiuste lõppes see noomitusega, et vaadake ette, et korralikult jne. jne.

Mõtlesin: ega pääsu polegi, üks murrab hingeliselt, teine väljas lakib aineliselt. Lõpeks sai endale sõna maestro Tubin, kes oli aga päris sõbralik mees, tammus veidikene ühelt jalalt teisele ja lausus, et „laulame!“

Laulsimegi. Nii algas lauluaasta 1935/36. Tuli neid lauluharjutusi ja hääleseadmisega ja ka muidu olemisi, iseenesest mõista ka kutseid koori esinemiseks.

Mulle isiklikult tundmatu, keegi härra Wandradt Kõll oli 500 aastat tagasi trükkunud ühe eestikeelsete tähtedega katekismuse lehe — ja meid paluti lahkelt

ütelda „hosianna“ temale ja kõikidele teistele eesti raamatutele 29. septembril „Vanemuises“.

Et Wandradt Kõll oli kuuldavasti „elukull“, siis polnud meil seevastu midagi, tegime üks põhjalik laul ja veel muudki.

Järgmisel õhtul pidime olema jällegi koos — oli seltsi aastapääkoosolek. Sääil polnud küll erilist pinevust, vana juhatus valis uue ära, aruande suhtes oldi varem revisjonikomisjoniga kokku räägitud. Vaid ühe asjaga polnud mehed rahul: miks pole seltsil oma klubi, koht kus saaks mõnusalt „ära olla“? Soovitati juhatusel pöörduda austava ettepanekuga „Vanemuise“ poole chitada Lutteri vineerist lavale üks korralik kontserttuba ning postamentid igale lauljale, tema kasvu kohaselt. Koori kodu asja lubati juhatusel poolt selgitada, ent postamentide suhtes jäädi äraootavale positsioonile, kuna elukindlustusega vastutada iga kooriliikme eest käiks koori, olgugi suurtel, sissetulekutel üle jõu, pealegi tegutsevat „Vanemuine“ nüüd peamiselt lavakunstiga ja seepärast talle enam-vähem ükskõik millise kulissi ees keegi oma häält ilmutab.

Koosoleku lõpul teatati, et 11. oktoobril peefavat Seltsi aastapäeva (mulle ja nii mõnelegi suureks üllatuseks). Arutati siis risti-põiki et kus ja kuidas, lõpuks jõuti otsusele, et dr. Jugari juures, ja seda ikka kindlaks määratud ajal s. t. 11. oktoobril. Oli siin valgemuitsimehi tegevliikmeid palju (osavõtt tehti neile kohustuslikuks, ja maksta tuli niikuinii), ka toetajaid liikmeid nagu dr. Bernakoff, dir. Neggo, prov. Reinhold ja teisi. Auliikmeist võis näha vanameistreid Läte't ja Simmi.

Elatati, s. t. lasti vabalt elada kõigil koosolijail ning eemalviibijail; süüa ja juua suurt ei saanudki, vahetpidamata kõned ja „elamised“. Vähemalt rahanorimist pole — mõtlesin, ent eksimine on inimlik.

Keset kõige ülevamat sõõgituju kargab püsti lauluvend Voore, räägib mingsugusest Seltsi ajakirjast, mida pole ja milline peaks tingimata olema — keerutab küsimuse paberilipakate ostmise peale välja, ning asi kujuneb olematu ajakirja ristseteks hääletamise teel. Valiti siis häälte lugejad (nemad ütlesid et „Jüri“), kes koosseis dr. Bernakoff, Juhan Simm, Albert Otti, Villem Voore, Otto Virkhaus ja protokollkirjutajana asjaajaja Johannes Äro, tegid selgeks, et enamik liikmeid soovib ajakirja nimeks „Sinine Vares“ ning auhinnaks vastava nime soovitajale määratud üks väike „asunik“ (kurjad keeled teadsid seletada, et oli mängus korv õlut ja kolmetärniline, kuid need konsomeeritud ära auhindajate poolt, nii ütelda vaevatasuks).

Kõik oleks lõppenud ju päris hästi, kuid siis annetas tegevliige Käärrik seltsile omatehtud „Eesti kannu“. Selle õnnistamiseks kulus siis hulk tunde ja nägin oma perekonda alles tükk aega pärast minekut aastapäeva olengule.

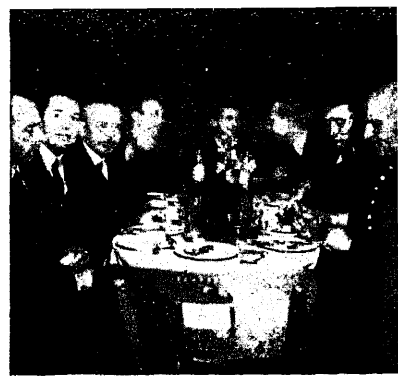
Nüüd, mõtlesin, käin rahulikult harjutusil, et kontserdiks laulud selged. Aga nagu kiuste võtab laulumees Steinberg kätte ja muudab ühe eesti neiu nime, ning kähku ka oma, Sillamaa'ks. Kombe kohaselt võtab selts ka sellest üritusest isiklikult osa. 2. novembril kükitasime siin terve kooriga praost Rutopõllu köögis, et parajal ajal pörutada üks vägev laul.

10. november on jällegi koori pidupäev. Siis löödi noorliikmeid rüütlikeis ja anti vanusemärke. Seniorideks tunnistati J. Kreutzberg, H. Org, J. Koort, E. Korknobel, J. Wilt, ja A. Freibach ning toetajad liikmed K. Abel ja D. Öunapuu. Samas anti auliikmeile M. Härma ja J. Simmile üle auliikmemärgid ja vastavad diplomid.

Siis tulid päris palavad päevad; seltsi aastapäeva kontsert ja loterii „Vanemuises“. Ei jätkuks sõnu loetella kõike vassimist. Fakt oli see et kindlaks määratud ajaks olid loterii asjad paigal ja kerkis eesriie, et palastada Tartu Meeslaulu Seltsi kõiges tema aus, hiilguses ning valgetes vestides. Publik aplodeeris (võib olla meeldis talle eesriide vinnamine).

Meil lauljail polnud aega saali kaedagi; ühel oli tarvis nuusata nina, teisel sõbrale jutt lõpetamata, kolmas oli huvitatud kas naabril laud all juba ette tellitud. Lõpuks saime hakkama ka lauluga. Hiljem oli suur möll loositrumlite ümber, sekka keerutas publikum tantsu, sest meie viisakate piduperemeestena leppisime päältvaataja osaga ning ei teinud väljagi enda poolt kutsutud külalistest ja siirdusime tagasihoidlikult Tannebaumi residentsi.

23. novembril pidasime Vanemuises oma au- ja asutajaliikme ning esimese koorijuhi Juhan Simmi 50. a. sünnipäeva juubelit.

Klubi avaistung

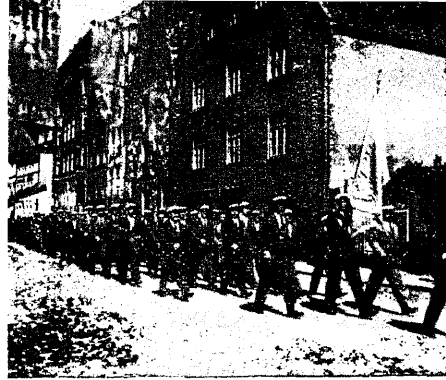
Äge vaidlus

„Molli“ juures

Minekul karika järele

Taktsammul „mars“

Võidulindi üleandmine

Võidukarikas

5 võidukat lauluvenda (5. fotostamas)

Mõni aeg hiljem sain kutse (pole kombeks käia lauluharjutustel peale kontserti), et selts korraldab 30. novembril naiskomitee teeõhtu. Seadsime siis naisega sammud koolimaja poole. Sääl jällegi suur mõll ja tervitusi, 25 naiskomitee liikmele anti rinnamärke, lauldi „nad elagu“ — ühe sõnaga kõik tipp-topp.

Pääle uut aastat langes nagu väik selgest taevast teade, et koor sõidab kontsert-reisule Rakverre ja Tapale (arusaamatuks jääb miks mina sellist varem ei kuulnud, asjaajaja ütles mulle hiljem, seda olla arutatud isegi üldkoosolekul). Nii siis olin 5. jaanuaril jällegi platsis. Aga kus nüüd algas üks vägev traavimine mööda lauluharjutusi — ikka nädal ja kolm proovi, kolm proovi ja nädal.

Vahe peal tabas koori kurb teade meie toetajaliikme praost Rutopõllu surmast. Vastavalt traditsioonile sängitasime ta 11. jaanuaril leinalauluga maamulda.

14. jaanuaril laulsime veel „Vanemuises“ Tartu vabastamispäeva aktusel.

Kontsert-matka lähenedes oli palju askeldamist fraki ja vesti korraldamisega, käia mitu korda pesumaja vahet, hoolitseda reisule kaasavõetava suupiste ning suupiste-aluse eest.

Juhatus oli hoolitsenud sõidu mugavuste eest ja 18. jaanuaril algas II. klassi vagunites sõit Rakvere poole. Vastuvõtt koha peal oli kõigiti üllas ja sõbralik. Kõige eest oli hoolitsenud Rakvere Laulumeeste Selts. Ka kontsert-saal oli publikut tulvil. Hiljem, ühisel koosviibimisel anti üle R. L. Seltsi esimehele ja sekretärile sõprusliikme märgid. Hiljem õnnistati ühisel jõul ja nõul Rakvere nooblim lokaal „Du Nord“, milline pole vist hiljem ega varem sellist noblessi näinud, — olime ju kõik frakkides ning valgetes vestides. Ooberid aina hõljusid õndsuses. Paljudel jäid suud ammuli ja on vist seda praegugi. Järgmine päev kulus peade tuulutamiseks ja linna kodukaunistamisväärsusega tutvumiseks. Jätkus aga aega ka jumalateenistusel laulmiseks.

Peatus Tapal kujunes õige lühiajaliseks. Vaatamata sellele ja meeste püstijalul uinumisele möödus kontsert-jumalateenistus õige edukalt.

Tartu jõudes algas peale nädalajalist puhkust kevad-kontserdi ja traditsioonilise kontsert-jumalateenistuse ettevalmistus.

8. veebruaril täitus osaliselt peakoosoleku väga soov ning avati „Vanemuises“ seltsi liikmetele lahkeks üks-teisest läbikäimiseks Tartu Meeslaulu Seltsi klubi, osteti ühtlasi bridgi-klubilt partii tarvitatud mängukaarte pada emandata. Vahepeal esinesime 16. veebruaril Isamaaliidu kõne-koosolekul „Vanemuises“ ja Vabariigi aastapäeval 24. veebruaril sealsamas.

Palvapäeval, 4. märtsil, esinesime Ülikooli koguduse kutset Ülikooli kirikus jumalateenistusel ja vähendatud koosseisus Tartu Töösturite Keskühingu kontserballil 14. märtsil „Bürgermusses“. — Ühe sõnaga üks laulu-maraton, esinemisi nii palju, et fundsin end juba elukutselise lauljana, vaid kahju, et selle eest honorari ei makseta.

Kevad-kontsert oli kavatsatud 18. märtsil, kuid grippi taudi lahel kaasabil, mis niitis pooled laulumehed haigevoodi, otsustati kontsert edasi lükata 24. aprilli peale. See ettenägemata programmi muutus kujunes ühele lauluvennale saatuslikuks.

Kontserdi pääsmed olid juba varakult müügil ja meie armas lauluvend oli kaks piletit kinkinud oma pruudile ja pruudi sõbrannale. Juhatus oli loomulikult deklareerinud kontserdi edasilükkamisest, aga meie lauluvennale oli see teade jäänud kahe kõrva vahele. Nii ilmutavki 18. märtsil pruut sõbrannaga „Vanemuisesse“ ekstra seks puhuks tellitud uutes tualettides ja frisuurides. Koha peal selgub, et kontserti polegi. Vihaseid daame trööstib siis õnnetu peigmees sellega, et lubab neile oma kulu ja kirjaga uued soengud ning lokid — kontsert peetavat 24. kuu-päeval. Ilmub siis 24. märtsil daamidega „Vanemuisesse“ — ja taevast halasta — ka sel päeval pole kontserti.

Muidugi antakse siis meie armsale lauluvennale pruudilt hundipass ja otsas ongi mõrsjapõlv.

Järgmisel lauluharjutusel on mahajäetud peigmees täis püha viha, kus tema piletid, lisakulutused lokkidele ja kõik, lubas esitada seltsile kahjutasunõudmise, koguni lahkuda seltsist.

Lõpuks, nähes enda süüd, leppis elukorraga ning laulab veel praegugi. Nähtavasti on laulupaelad kõvemad kui armupaelad.

Et kevadkontsert eeltoodud „tungivatel“ asjaoludel edasi lükati, siis tekkis lauluharjutustel üks paabeli segadus, sest aasta kava kohaselt pidi olema traditsiooniline vaigse-laupäeva jumalateenistus laulukoori ettekannetega ehk äraseletatult kontsert-jumalateenistus, s.t. niisugune jumalateenistus, kus kõigepäält on kindlahinnalised laululehed ja pääle selle võid kuulda igasuguseid vaimuliku sisuga ettekandeid, alates kõnega-lauluga ja lõpetades igasuguste pillihäältega. Kaldusin natuke küll kronoloogias raamist välja — pidin ju jutustama „paabeli segadusest“. Jah — asi oli küll hull, nimelt tuli lauluharjutustel harjutada nii ilmalikku kui ka vaimulikku kava. Ja kuidas sa hing lähed üle bravuurselft Juhan Simm'i laulult „Om maid maailman tuhandit, üts ainus Mulgimaa“ kurvale ja pikaldasele S. Bach'i teemale „Oh minu kallis hoidja“ — ikka kukkus nii välja, et vaimuliku laulu mõjul seadsid ennast ilmaliku laulu juures vastavasse meeleollu ja kõlaski siis kannatamis-aja kohaselt O„-o-m ma-id maa-il-man“ jnc. ja kui maestro lõpuks koorile „elu sisse sai“ — siis kõlas järgnev vaimulik laul nii umbes nagu Sivori „Poiss sõitis kõrvi tākuga“. Mina andsin küll koorijuhile nõu, et teeme enne ilmalikkude laulude proovi ja lõpuks vaimulikud, aga tema arvates oleks vaimulikkude laulude tempoga siis võinud olümpiaadil jooksta 100 meetrit.

Vahepeal, et ei lakkaks seltsi tegevus — (lauluharjutus polla ju kellegi tegevus — vaid „katorga“) — korraldas seltsi naiskomitee 4. aprillil Suurtükiväe allohv. kasiinos ühe perekondliku rahakasseerimise õhtu — teeõhtu nime all. Sina ime, kuidas naised seda asja oskavad! Nagu piduõhtule minnes kasiino ukse kellanupu peale vajutasin — nii vajus ka mul otsekohe taskust 50 senti. See oli alles algus. Suulises mõjuvas reklaamis öeldi, et sõõming s.t. teeõhtu saab ekstravakantne — leiva viilukaid ei saavat ka kahe käega üles tõsta. Ja saalis! Kus seal alles sagimist (muidugi naistel). Küll müüdi seal lilli ja loose ja võeti ka mittemillegi eest sularaha, (kurjad keeled teavad kõnelda, et isegi suhkurt tee sisse olla saadud lisamaksu eest). Mul õnnestus poetada end klaveri taha, ühes klaasi teega, mille mulle hankinud üks hääsüdamline laulumees; pääsesin selletõttu kergemate rahaliste vigastusteta. Kuulsin sealt, et lõpupoole hakkas meestel meel õige kergeks minema (vist vastavalt rahakoti tühjenemisele) ja lõõdi isegi kultiveeritud koorilaulu, tantsust rääkimata. Oli üldse üks väga ülendav ja meelejääv õhtu. Hiljem räägiti, et naised olla tõesti ikka „puhast“ teinud — brutto tulu olnud kr. 48.—, puhast ülejääk kr. 48.03. Oli küll tegemist rahale panipaiga leidmisega — vististi tuletati meelde lastemängu „Dieser Taler — der muss wandern“. Kuhu rahad lõpeks jäid, seda ma ei tea.

11. aprilli kontsert-jumalateenistus oli juhatuse poolt kavatsatud klassiliseks näiteks sellele kuidas kontserte ei tohi korraldada. Ebasobiva alguse-aja ja reklaami suhtes võib seda üritust pidada kõigiti õnnestunuks.

Ja ega pääle pühigi polnud aega puhata, sest järjekorda ootas kevadkontsert 24. aprillil. Kuid asjal oli sees ka üks konks — nimelt ei pidanud paljud laulumehed, eesotsas koorijuhiga, sarnasele kõrgepingele vastu ja nad arvasid paremaks tõmbuda tagasi sellest rühmamisest ja alatise pidutsemisest — ning haigestusid. Üldse on „haigestumine“ tervisele kõige kasulik moodus lauluharjutustest puudumiseks.

Aga egas järelejäänud laulumehed pead norgu lasknud. Tiriti välja passiivsele vaikimisele asunud endine koori „kõster“ Wollu Kliimand — ja töö läks endise hooga edasi ning laulsimegi kevadkontserdi, olgugi laste abiga, maha.

Pääle kontserti sai ka maestro terveks, kuulutas välja koorile 24-tunnilise puhkuse ja siis, — ai sina vägi — kui hakkas tulema päevakäske: Üks portsjon diktsiooni enne hääleseadet, siis hääleseade — individuaalselt ja paarikaua, vahele jällegi diktsiooni — edasi lauluharjutus ja jällegi lauluharjutus. Ma esiteks nagu ei saanud aru, et mida paganat me siis nüüd enne kevadist lauluharjutuste lõppu nii trügeme. Olukord oli väga imelik ja salapärane, mehi igal harjutusel koos nagu peaproovidel, maestrol ka vägevad duurid peal.

Seda asja salakesi uurides selgus, et nõiaks olevat Meeskooride Sektsioon, kes olla soovinud korraldada meeslaulupäeva ajal võidulaulmist, ja magneediks ühekordsed karikad. Võib olla on neid ka mitmekordseid, — mina isiklikult pole näinud isegi kahekordseid.

Karikaturistide kirstunael — n asjaajaja

Meie „leibfotograaf“

Aplodeerimise monopoli omar.

Külaskäigul esimehe juures Elvas

Küll harjutati siis seda võidulaulmist. Esimees sattus hasarti ja käskis arhiivarile otsida vana repertuaar välja — nii umbes 200 laulu — siis oleks sellel kestvus-laulmisel (nii tõlgitsesime sõna „võidulaulmine“) ka midagi võtta. Mis sa laulad ühte laulu mitu tundi, omalgi läheb igavaks!

Arvasime omaette, et nii umbes 60–70 laulu ikka laulame maha. Ärasmad, leppisid esialgu 20-ga ja käisid salaja Tähtvere pargis ja raudtee ääres jooksmas, et kopsu pindala suurendada.

Sääli aga langesid juuni kuu alul kõik meie ettevalmistused rappa. Saabus nimelt meessektilt kiri, et tuleb laulda vaid 3 laulu: üks 12 üldmeeskoori laulest, teine seksti määrangul ja kolmas oma valikul.

Sa mu meie — nüüd alles algas!

Kuued lõõdi seljast, võeti pähe tulivihased näod, mehed kui üksteisele kallale kargamas. Ajuti vehkis Tubin kinni silmi — liig hirmuäratavad olid lauljate ilmed. Ega polnud aega mujale näha ja kuulda. Ainsa vaheldusena torkasime 14. juunil Peetri kirikus lauluvend O. Lepikul käe sõrmusest läbi.

Viimastel harjutustel volas vesi silmilt ja ihult nii lauljail, kui kuulajail. Viimaseid oli tekkinud tükki 15. Nii mõnigi passiivne lauluvend lausus: „Koloss! Kui nii läheb ka Tallinnas, siis toome (mitte ei ütelnud „toote“) vähemalt keldrikorra karika ära.“

Lauljad ise olid tagasihoidlikumad, lubasid leppida lauludega „Meri“ ja „Vcoga ilu“, millised maestro töötas loosiga välja tõmmata.

See asjaolu garanteeris ette seda, et vähemalt laulualal tekib päälinna kõrvale veel teine I liigi linn — ning julgelt asuti laulumaratoni.

Tallinna jõudes asuti otsekohe tolmuste kurkudega ja higiselt „Grand-Marino“ lavale.

Nagu ikka, naeratasid meile ka siin loosiõnnega „Mere“ mõõtmatud sügavused, kuhu hulljulgelt sukeldusime. „Mererüpest“ lendasime kiires korras „luulelennul“ „Eesti pulma“, kus meie päid krooniti võidukarikaga.

Võidurikkalt retkelt saabumisel tervitati meid Tartu jaamas nelkide ja roosidega. Jätkus loorbereid ka kadunud lauluvenna M. Klaos'ele, kelle osavõttust võidulaulmisel surm kriipsu läbi tõmbas ja keda matsime 29. juunil.

Edaspidises koori töös võiks mainida vabaõhu kontserti „Vanemuise“ aias 2. juunil, esinemist Mäksa kaitseliidu patarei 10 a. juubeliteopol 2. augustil ja L. Koidula 50 a. surmapäeva mälestusaktusel „Vanemuise“ aias 11. augustil.

Seega, kallid sõbrad ja sugulased, lõpeb minu 1935/36. a. kronoloogia.

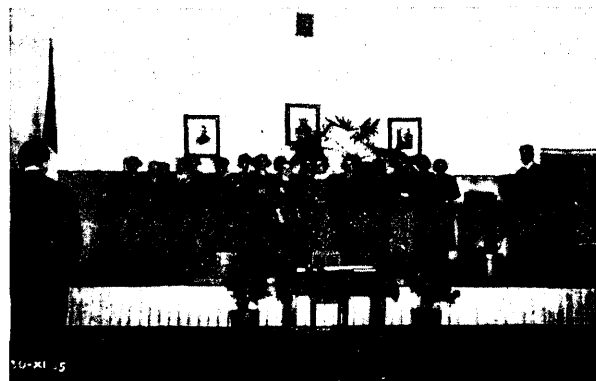
Passiivne bariton,

Sangaste lossis

Teeõhtu lõpp „Sinimandrias“

„Naislaureaadid“

Õlleõhtu

Seltsi omavaheliste koosviibimiste sarjas meelestub üks — õlleõhtu 1932. a. kevadel — Põllumeeste Kodu ruumes, Holmi tänaval. Õieti oleks tulnud toda õhtut nimetada õlle, kõrbend vorsti ja kõne õhtuks, kuid kuna tol ajal eesti rahvas veel polnud teadlik asutuste ja ettevõtete pikkade nimede hüvedest, lepiti isadest säilind ülaltähendatud nimetusega.

Noh, ja juhtus siis seesugune meeliülendav lugu minu ja samuti kõigi teistega. Kui oldi juba küllalt kaua humala märjusest laulu saatel oma sisemusse transporteeritud, toodi lauale vorstid — nimelt jahtvorstid — milliseid pidi iga laudkond omale ise soendama. Ladusime siis vorstikesed neljakanti taldrikule riita, kallasime ohtralt piirustkit peale ja pea võis näha sinakalt loitvaid tulesambaid laudadel, tuld, mis soojendas

südameid, mis päästis vallale keeli ja meeli, ning mis pani pühalikkusega jälgima esimehe Sutti valmistavat kõnet. Ja kui asusime uuesti oma taldrikute juure, ei jäänud üle muud, kui laulda: „Ju aastaid sõe augu äärel ma oodanud.“

Hoogne koosviibimine lõppes ao valgel, mil vana „esä“ Kristjan Kallas lausus omad ajaloolised sõnad: „Ärge pange pahaks, et me koos Juhani Simmiga asutasime Tartu Meestelaulu Seltsi.“

Koloratuur bass.

Teised lehed:

Nii kirjutab ajakiri „Terav keel“ Tartu Meeslauluseltsi eelseisva aastapäevakontserdi puhul:

Neil päevil oli meil au kuulda Balti riikide paremaid koore tema harjutusel Lina tänaval. Lauluharjutus oli üks põhjalikumaid, kuna kontserdiga „Vanemuises“ on seoses läbisõidul ka Varssavi.

Koori koosseis oli täielik. Puudusid vaid mittekohalviibijad.

Laulusõbrad, kes mäletavad koori eelmisi etteasteid, võivad konstateerida suurt tõusu koori üldtasemes, millise asjaolu süüks on arvatavasti koori dispositsiooni seinakaart koolimaja aulas. Tallinna karika-retke mannetu piano, milline võis tekkida vaid tookordsest ebasobivast ilmastikust ja võõrast ümbrusest, tõrjub kõrvale bravuurne forte, läbistades ainsa punase joonena terve kava. Erandina tuleks mainida nõrka pianot „Palumises“, mille tõttu käesolev laul ka ainukeseks ebaõnnestunud palaks.

Häälematerjal on ekstraklassiline. Eriti paisatab silma ja paitab kõrva bariton, kui ta lah-

kelt katab soolokohad, mis eksikombel kirjutatud II tenorile, kes teadagi pole harjunud esinema solistidena.

Diktsioon on üllatavalt häa, nagu seda näitavad väljendused, kui „aista jäle lahke baike“, „Määgedel hõisatass“ jne.

Kunsti võetakse tõsiselt. Lauljate näos ei liigu ainuski muskel, olgu laul kui kurb või naljakas tahes. Muusikas armastatakse selgust. Kõik segavad motiivid, nagu näiteks „Võistluses sihiks see silmas“, klaaritakse „õrnalt“ ära. Samast tõearmastusest ollakse ka surmtõsiselt kinni noodis, et ei jääks kahe silma vahele ükski „segav motiiv.“

Juhataja püüab küll ajuti panna mõnda laulu nn. autori individuaalsust, ent tema taktikepi tujukad nõksud tõrjutakse tagasi heroilise paindumatusena. Selle asemel tuuakse ettekandesse meeldivat modernismi privaat-funktsioneerimise abil.

Kuna aga meie lehe toimetus ruumipuudusel ei saa lubada selles kultuurilises küsimuses pikemalt sõna võtta, siis jääme esialgu kõige paremale lootust-äratavale seisukohale. V.

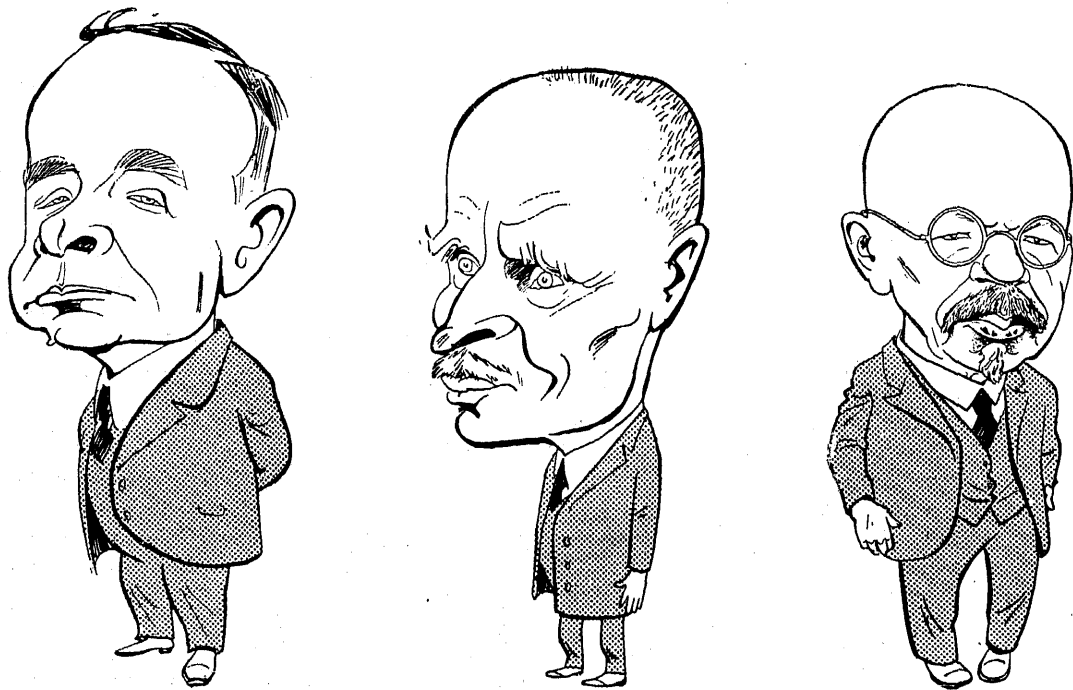
Lauluharjutus

On kolmapäeva õhtu, aeg, mil T. M. S. peab oma järjekordset lauluharjutust. Koolimajja, kus peetakse harjutusi, on kogunud juba arvukas pere kohusetruid lauluveni, kuid ikkagi vähe arvust, mis peaks olema koos. Aga egas veel midagi pole katki, sest puudub ju mõnigi minut kaheksast. Lauluvennad on hilinemises küllaltki täpsad, mitte kunagi varem, ent hiljem küll. Seekord aga kuidagi venib ja paistab, nagu ei tulekski rohkem. Kell lööb 8. Ja nüüd läheb lahti! Nagu kokkuräägitult vajub neid trepist üles, küll kergetalgseid, kes läbivad mõne sammuga majakorra trepid, küll raskekaalulisi paksukesti, kes suure vaevaga end vinnavad kolmandale korrale. Kõik oma jõu ja seisuse kohaselt, et vaid mitte hiljaks jääda. Sääli on ka hr. maestro end juba varna riputanud (pardon! rit-ded varna pannud) ja koosseis ongi enam-vähem käes. Kuid ega harjutusega veel alata saa. On ju nii palju sagimist asjaajaja laua ümber, maks-takse liikmemaksu, muretsetakse noote ja aetakse veel palju teisi asju. Seda askeldamist jätkuks vist terveks õhtuks, kuid sääli kõlab maestrotit: „Vuhka!“, ja koorivana Vuhka, kes seda märgu-annet juba tükk aega oodanud, aplodeerib selle-

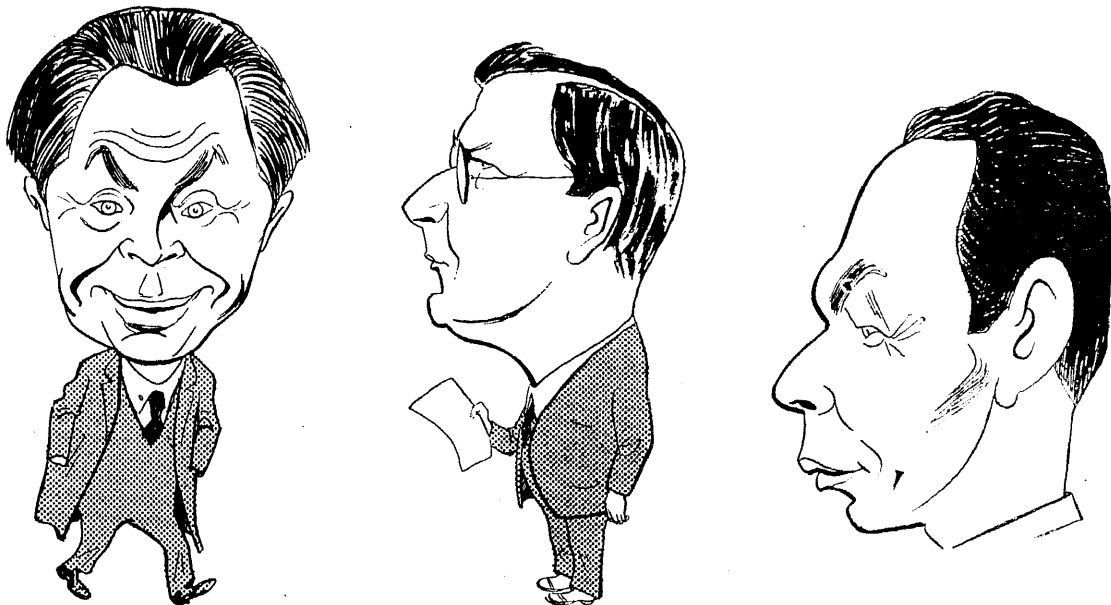
päale. (Teised seda teha ei tohi.) See on märgu-andeks igasuguste toimingute lõpetamiseks ning tuleb minna saali, igaüks oma kohale. Peab tähendama, et nii mõnigi on katsunud lauluven-dade kogumiseks käsi plaksutada, kunagi pole see aga nii häid tagajärgi andnud, kui see Vuhka kaudu käib. Arvatavasti on tal selleks monopol.

Maksva korra kohaselt peab harjutusel valit-sema täielik vaikus, s. t. ei tohi ajada kõrvalist juttu ega eraasju, kuid laulda küll ja seda ka ainult siis, kui selleks antakse „kõrgemalt poolt“ käsk. Sellest korrast on katsutud ka kinni pi-dada. Vähemalt tenorite juures ei kuule pea-aegu mingit jutukõminat, või ei julge nad seda harrastada, kuna istuvad just „nina all“. Seevastu aga tagapool istujatel, bassidel, läheb omavahe-line sahistamine õige ladusalt, mahedalt ja mada-lalt. Istuvad ju selles rühmas pea pool koos-seisu juhatusel ja seetõttu on seletamist palju. Sõelutakse kooriellu puutuvald küsimusi ja tehakse tulevikuplaane. Juhtub aga, et mõni vähe kõvemat häält teeb, tabab juhataja terav silm süüdlast peagi, ja siis vaikub sumin päris rahuldavalt tasaseks.

Pidevalt kestnud töö tagajärjel tundub, et

Kolm koori vundamenti

Kolm „elukulli“

laulud nagu juba „läheksid“, ehkki nad on küllalt keerukad ja maestro kole nõudlik. Momen- dil, kui koor saavutab äärmise pianissimo, kos- tab basside (jällegi bassid!) poolt heledat klirinat, nagu oleks vastu pörandat visatud terve tosin viksikarpe. Kui kõikide küsivad pilgud taha- poole pöördunud, teab keegi seletada, vist Viira, et papi Zimbrot olevat pillanud oma kuldkella kapslid maha (vist vaatas salamahti kella, kas mitte juba vaheaeg ei tule.) Kuid papi Zimrot ei jää vastusega võlgu ja seletab, et õrna laulu- hääle säilitamiseks kannab ta endaga alati kaasas plekk-karpi kõhakompvekitega, milliseid just tahtis sel vaikselt momendil võtta ja ka Õuna- puule pakkuda, aga karp, sindrinahk, ei püsinud peos. Kuna seletus küllalt tõenäoline, läheb töö rahulikult edasi.

„Esä“ Kallas on täna ka platsis ja jälgib hoo- lega noote. Need on küll pea eranditult tema trükitud, hoolikalt ja puhtalt, kuid siiski on pa- nemata jäänud mõni kriipsuke või punkt. Kuna noorem generatsioon on väga nobe neid vigu leidma, peab „esä“ nad ise ennem tabama, et vältida hiltsemaid seletusi.

Rühmavanem Jaan saab toime isegi kahe te- gevusega: laulab ja märgib. Märgib neid, kes kohal, kes hiljaks jäävad või puuduvad. Viima- seid eriti palju ei ole, kuid siiski, näiteks: Kans- vel, Kipik, Lest ja Lepik. Nende kohta märgib Viira: puudumispõhjus vabandatav. Temal ju kõik teada, kes haige, kes ametis või niisama muidu ära. Teab isegi seda, kes hiljaks jääb, nagu Golubev, Liigand vahest ka „Krafft härra“

jne. Nende kohta jätab ta registreerimislehte vabad kohad, kes aga üldse ei tule, paneb kriipsu — põigiti, kes aga kohal, — ka kriips, aga pikuti.

Üheks truimaks harjutusel käijaks on Teras- maa, alias Nikolsky. Tema puudub vaid siis, kui tuleb isamaa eest väljas olla, ehk teisiti ära- seletatult, kui toimuvad K. L. õppused.

Vaheaeg. Selleks määratud kümme minutit kulub täielikult suitsupahvimisele. Leidub ka üksikuid, kes seda tööd ei harrasta, viimaste hulka kuulub ka papi Zimbrot. „Noh, kuidas selle karbiga siis lood olid?“ pöörduakse tema poole. Ja kui siis Zimbrot seda karbi avamist

Tänane söögisedel.

Eeltoiduks: Külmad kandlihelinad kisakõri pasteediga.

Supp: Klaverijala puljong punkteeritud noo- tidega.

Lihatoit: Marineeritud «Sinise Varese» keeled heliplaadisalatiga.

Taimetoit: Noodilehed, toorelt.

Magustoit: Pits peenikest viina.

Järelsöök: Kokaraamatust peale lugeda.

teistele demonstreerib, selgub, et kallid laulu-
vennad ongi selle juba kuidagi tühjendanud. Aga
egas ta siiski pahaseks saa, lubab järgmiseks
korraks veel rohkemgi tuua, kuna teab, et taha-
vad ju kõik endale õrna lauluhäält.

Suitsutund möödunud ja piibujutud aetud,
asutakse jälle töö kallale. Palju uusi nägusid on
juurde tulnud, kes puudusid esimesel poolajal.
Ka bassidel on abiväge juurde tulnud, isegi Go-
lubev, taskud noote pungil täis, on hulga aja
takka ilmunud kohale ja seetõttu tuleb maestrol
nii mõnigi kord basside jõurikast häält tasan-
dada. Rühmavanem Viira nägu hiilgab, sest
„meid on jällegi tublisti koos“.

Pea sama kaalukalt on ka teised häälerüh-
mad esindatud ja see ei jäta mõju avaldamata
ka maestrole, kellel koori juhatades jõud üha
kasvab ja ei puudu palju, et kuube seljast ei viska.
Isegi bariton Põlde on hoos. Tõmbab nii, et
õhk väriseb.

Baritonide ees asuvad II tenori mehed. Nad
on ka oluline osa koori koosseisust. Laulu, s. t.
töö ajal hoiavad nad endid hunikusse. Seejuures
on nad aga jaotatud siiski kahte leeri: kõrgem
pool ja tüsedam pool, häälepaelte jämeduse
järgi. Mainitud tehing ei sega neil endid aval-
damast: maestrol kohe selge pilt, mitu meest
neid koos, (võime, milline tal välja arenenud
kauaaegse praktika tagajärjel). Siin segab küll
ühtlust energilise noodimüüja äritsev vaim. Ta
askeldab alatasa, krabistades paberit ja kõlista-
des raha. Äri on äri!

Teine poolaeg möödub peaaegu täiel määral
tõsise töö tähe all, kuna „töötakistajatel“ on
tähtsamad jutud juba omavahel räägitud ja enam-
vähem kokku lepitud, kuhu harjutuse lõppedes
„vajuda“. Harjutus lõpeb T. M. S. vägeva hüm-
niga, mis nagu kutsus kõiki jällegi kokku tulema
järgmiseks lauluharjutuseks.

Lauluvend Atu.

Silmad siia!

Odavalt müüa moodne, voolu-
joonega õhupump. Soliv laulu-
harrastajatele külgepookimi-
seks. * * * Hind ajakohane.
Pakkumised saata slt.

Laulumehed —
veiniproduktseerijad!

Igasuguste olengute jaoks vaja-
takse mõõdukalt arvul häid
õuna- ja marjaveine. Vastu-
võtmine igal kolmapäeval ja
reedel „Vanemuises“, klubi-
ruumes. * * * Tasu ei maksta.

Leitud asjade büroosse toodud ja
kätte võik saada:

- 1) tenori lakid nr. 45.
- 2) robottinimine, laulab: „võtsin kepi noo-
rus rammul“
- 3) valetoonide tabaja.
- 4) vihik läbilauldud noote.

Tutvust soovib
abiellumise mõttes

võrdlemisi kena välimusega tü-
tarlaps. Kaasavaraks 23 eks.
vanu muusikalehti ning kastitais
k a h e k s a n d i k n o o t e.

Luluharjutuse õhtul väljaveninud

häälepaelu

ravib

DR. JUGASTE, Õlleväljak 13.

Härrad toetajad!

Kas olete omale muretsenud juba
„Sinist Varest“

Kui ei, siis tehke seda aegsasti. Nõudmine elav

KIRJANDUST:

Jeremias Lauuluvalu. Musikaalne oskus-sõnastik. Hind — järelmaksuga. Ladu K./ü. „Moderato“. Soovitatud komisjoni poolt igale lauluvennale. Näiteid teosest:

arhiivar — koori varanduste hooldaja ehk kaotatud kihlvedu,
asjaajaja — lauluvend, kes ajab asju,
esimees — juhatuse liige,
fortissimo — ürgjõuline rõõgatus,
harmonia — ebakõlaliste helindite ühtlaselt vibreeriv kompleks,
helihark — tarbetu ese moodsas koorijuhtimises,
häälepael — esineb kõigil, väljaarvatud maestrol,
karikas — eriliselt otstarbeks valmistatud kul-lasepatoode,
kontsertmatk — rahakulutamise võimalus üle-voolavale laekale,

kolmapäeva õhtu — kaotsi läinud aeg,
koori kodu — usk neisse asjadesse, mis ei täitu kunagi,
koorivana — peakoosoleku poolt selleks valitud tegevliige,
kõrge cis — esimeste tenorite saavutamata paleus,
lauluvend — vend, kes laulab,
maestro — elav metronom, enam-vähem tarvilik indiviid lauluharjutusel,
oktaviist — mees, kes laulab lõug surutud vastu rinda,
paus — piinlik vahejuhtumine voolavalt esitatud helitöös,
pianissimo — abstraktne mõiste,
valge vest — esinemise ja naljategemise ese.

Teateid Seltsi tegevusest

KOOR

Koor valmistab ette „Vanemuises“ 20. nov. s. a. peetava 13. aastapäeva kontserdi kava.

Kontserdi kava koosneb a'capella lauludest, sisaldades Eesti, Soome ja Ungari helitöid.

Koori harjutusi peetakse igal pühapäeval ja kolmapäeval, peale selle lauluõpetaja A. Niitoff annab kolmapäeviti õpetust hääleseades; hääleseade tunnid on enne- ja pärast lõunat.

LIKMEMSKOND JA SELTSKONDLIK OSA.

Seltsi aastapäeval 11. oktoobril on liikmete omavaheline traditsiooniline koosviibimine Tartu Majaomanikkude Seltsi (Sinimandria III k.) ruumes, — enne seda toimub uute tegevliikmete pidulik vastuvõtmine ja vanuse märkide (X a.) väljaandmine.

Praegu käib seltsis korjandus loteriiks, mis toimub ühelajal seltsi 13. aastapäevaga.

Peale aastapäeva kontserti kavatakse naiskomitee korraldada teeõhtu.

Liikmemaksude tasumise viimaseks tähtpäevaks on 1. märts 1937.

KLUBI

Praegu käivad võimlemistunnid seltsi liikmetele. Tund on igal neljapäeval kella 19—20, 5. algkooli võimlas. Juhatab J. Sutt.

Klubi on kasutamiseks avatud igal teisipäeval kella 19. alates ja igal reedel kella 20. alates.

Klubis on hulk mitmesuguseid lõbusaid ajaviite mänge.

ADRESSE

Esimees Jaan Sutt — Narva 10 ja poeglaste gümnaasium Riia tän., tel. 2-77.

Koorijuht E. Tubin — Tähe 70 ja „Vanemuises“, tel. 40.

Hääleseadja A. Niitoff — Tallinn, Lembitu 16—3.

Asjaajaja J. Äro — äripäeviti kella 9—15 notar Suubi kontoris, telefon 2—56, kodune Koidu 24.

Väljaandja: Tartu Meeslaulu Selts. Vastutav toimetaja: J. Äro.

Väljaantud seltsi aastapäeva puhul.

Käe-, tasku-,
laua-, seinä-,

kellad

Kuld- ja hõbeesemed

Ilu- ja laulatusõrmused

M Ü Ü K
TELLIMISED
PARANDUS

Töö ja kauba häduse eest täielik vastutus
Laulumeestele ja laulusõpradele soodsad
maksutingimused

H. Lauk

Raekoja tän. 13, Tartu

Laulumehed

kõige soodsamatel tingimustel
ostate oma elektritarbeid, nagu:

maitsekaid saali-, söögitoa-,
kabineti ja magamistoa

*elektriarmatuure,
laua- ja seinalampe,
elektri keedunõusid jne.*

Elektritarvete töökojast

»ELEKTRO-LUX«

Tartu, Tähe 72 (ringpood)

V. M Ä G I

O M A T Ö Ö K O J A T Ö Ö

SÜGISHOOAJAKS

soovitan suures valikus

H Ä R R A D E L E

Triikpesu
Kaelasidemeid
Nahk- ja trikookindaid jne.

D A A M I D E L E

Moodsaid kübaraid
Kleite
Pesu
Kõiksugu kootud asju jne.

Pudu-, moe- ja pesuäri

D. S I I L B A U M

Tartu, Suurturg 14

O
N
K
O
M
B
E
K
S

ESINDUSÜLIKONDI TELLIDA

Ed. Uusen'i
RÕIVASTUSÄRIST
Tartu, Võidu 12, tel. 11-70

EESTI VALMISRIIETE- JA TELLIMISTEÄRI

A. VALDSON

Tartu, Aleksandri 1,
telefon 12-66

Osakond Petseris,
Turuplats 12, tel. 1-13

*Sügis- ja talvehooajaks rikka-
likus valikus moodsaid ja
elegantseid naiste- ja
meeste-valmisriideid*

TELLIMISED.

SOODSAD HINNAD

/// Kõigi kodumaa riidevabrikute saadused alati suures valikus laos ///

F
OTO
P. KARMET

(END. KRÜNER)

TARTU, VÕIDU 16, TELEF. 10-56

Moodsalt sisustatud ateljee
Ülesvõtted igasuguse ilmaga
Ülesvõtted tellimisel ka kodus

AMATÖÖRTÖÖD

ilmutamine
kopeerimine
retuš
suurendused jne.

LAULUMIEHID!

Kes teist abielus. säästate palju
oma naiste vaevast,

Kes teist harrastavad vallas põlve,
muudate oma elu mugavamaks,

kui tarvitate meie tööstuse konserve:

KEELED

LOOMALIHA

VASIKALIHA

GULAŠ

SEAPEA

MAKSAPASTEET

KANAPOEG PULJONGIS

KANAPOEG RIISIS

KANAPOEG PRAETULT

RIBI

SEAKOOT

SINK

VAHAOAD

LILLKAPSAS

SEENED

KIRSID

PIRNID

PLOOMID

ÕUNAD

Omad kauplused:

TARTUS:	Ülikooli tän. 7,	telefon 12-59
„	Tähe „ 72,	„ 12-18
„	Narva „ 145,	„ 14-08
„	Narva „ 9,	„ 12-22
„	Riia „ 125,	„ 14-50
VALGAS:	Vabaduse,, 32,	„ 32

Ühisus „Lõuna-Eesti Eksporttööstused“